

Polský jazyk a literatura

A. Státní závěrečná magisterská zkouška

Státní závěrečná zkouška v navazujícím magisterském studiu je nastavena tak, aby zahrnovala tři hlavní sféry studia tohoto oboru – jazyk, literaturu (tzn. aspekty filologické) a areál (tedy aspekty kulturně-historický a geopolitický).

I. Jazykovědná polonistika

Písemná část

Písemný test ověřující úroveň jazykové kompetence a znalost normativní gramatiky současné polštiny. Test je složen z překladových, gramatických a lexikálních cvičení, v nichž posluchač tvoří požadovanou jazykovou formu či strukturu. Součástí testu je také vytvoření vlastního textu (cca 500 slov) dle zdaných parametrů. U textu se hodnotí gramatická správnost, formulační schopnosti a styl. Časový limit: 120 minut

Ústní část

a) písemný podklad

Písemným podkladem se rozumí test, který posluchač absolvoval v rámci písemné části SMZ. Součástí ústní části je diskuse o celkové úrovni testu i jeho jednotlivých součástech. Na základě předchozí přípravy musí být posluchač schopen nejen opravit chyby, kterých se v testu dopustil, ale také vysvětlit jejich příčiny.

b) ústní zkouška

1. Synchronní popis jazyka: posluchač prokáže orientaci v normativní gramatice současné polštiny (fonetika a fonologie, morfologie, lexikologie, syntax) a schopnost ilustrovat jednotlivé jazykové jevy na konkrétních příkladech. Předpokládá se také znalost lingvistické terminologie a základní orientace v obecně teoretických otázkách jazykovědy. Posluchač prokáže hlubší znalosti z oblasti stylistiky, teorie spisovného jazyka a jazykové kultury (národní jazyk a jeho teritoriální, sociální a situační útvary, norma - úzus - kodifikace, norma vysoká a užitková, kritéria jazykové správnosti, pojem stylu a klasifikace stylů, funkční styly, žánry řeči, pojem jazykové kultury a její aktuální problémy, hlavní polské kodifikační práce).
2. Diachronní popis jazyka: posluchač prokáže znalosti z historického vývoje polštiny (od nářečního štěpení praslovanštiny do konce 2. sv. války). Předpokládá se hlubší znalost vývoje polské psací soustavy, vývoje hláskosloví, deklinace a konjugace v jednotlivých obdobích, znalost nejdůležitějších staropolských textů a schopnost jejich diachronní analýzy. Do této části zkoušky spadá také přehled polských dialektů (nářeční skupiny a jejich hlavní znaky).
3. Srovnávací pohled na jazyk: posluchač prokáže znalosti o skupině slovanských jazyků se zvláštním zřetelem k jazykům západoslovanských (přehled slovanských jazyků, areálové skupiny slovanských jazyků a jejich charakteristické znaky, místo polštiny v systému slovanských jazyků, kontrastivní pohled na český a polský jazykový systém).
4. Ověření komunikační kompetence zkoušeného. Tato část zkoušky se skládá z krátké monologické výpovědi na zadané téma a následného krátkého rozhovoru se zkoušejícími. Hodnotí se tyto aspekty ústního projevu: základní komunikační dovednosti (porozumění, schopnost verbalizace tématu, schopnost vést dialog, plynulost projevu), gramatická správnost, slovní zásoba, styl, výslovnost a intonace. Požadovaná úroveň: C1–C2.

II. Literárněvědná a areálová polonistika

Písemná část

Všichni studenti obdrží jednotné zadání, které bude obsahovat:

a) **otázku z dějin polské literatury po roce 1945** (např. charakteristika vybraného literární skupiny/generace, téma příznačné pro současnou polskou literaturu) – pro přípravu doporučujeme využít otázky uvedené u ústní zkoušky z dějin polské literatury,

b) **otázku ze znalosti středoevropského areálu**, která bude vycházet z následujících okruhů:

Polonistika a středoevropský areál

1. Základní vymezení a historie pojmu Střední Evropa, klíčové diskusní příspěvky o Střední Evropě, společné znaky regionu
2. Jazykové vymezení středoevropského areálu
3. Geografické vymezení středoevropského areálu (charakteristické znaky areálu z hlediska fyzické a sociální geografie)
4. Historické, náboženské a politické vymezení středoevropského areálu, úloha střední Evropy v procesu evropské integrace
5. Kultura a literatura středoevropského areálu
6. Významné středoevropské osobnosti (nositelé Nobelovy ceny za literaturu, výrazné osobnosti středoevropské architektury a umění aj.)
7. Polští literáti a fenomén Střední Evropa

Obě otázky (mohou obsahovat několik podotázek) posluchač zodpoví formou souvislého textu nebo strukturované osnovy. Hodnotí se celkový rozsah, správnost, úplnost a srozumitelnost uvedených informací. Požadována je nejméně 60% úspěšnost.

Časový limit: 90 minut.

Ústní část

a) písemný podklad ke zkoušce

Posluchač si ke zkoušce přinese písemně vypracovaný seznam četby, který musí obsahovat základní bibliografické údaje o přečtených knihách. Seznam by měl zahrnovat cca 40 polských literárních děl z období od roku 1945 do současnosti a to především od autorů, o nichž bylo pojednáno v rámci povinného kurzu Současná polská literatura I–II, případně ve volitelných předmětech.

b) ústní zkouška

1. Posluchač prokáže **komplexní znalost dějin polské literatury od roku 1945 do současnosti**. Předpokládají se podrobné znalosti (podložené vlastní četbou) o literárních směrech, skupinách, tvůrčích generacích, reprezentativních autorech a jejich dílech, klíčových polemikách a diskusích o literatuře, literárních obězích, vydavatelstvích, časopisech, oceněních atd., nezbytná je i základní znalost souvisejících politických událostí tohoto období. Z předchozího studia by měl mít student také alespoň rámcový přehled o starších vývojových obdobích polské literatury.
2. Posluchač projeví **znalost základní sekundární literatury a nejvýznamnějších překladatelů polské literatury** do češtiny, resp. svého mateřského jazyka.
3. Seznam otázek (*student si vylosuje jednu z nich*):

Polská literatura od druhé světové války do současnosti

1. Polská literatura po roce 1945: tvorba velkých osobností i debutantů, nástup komunistické diktatury v Polsku a důsledky stalinizace v kultuře a literatuře, problematika socialistického realismu, život a dílo Czesława Miłosze po roce 1945.
2. Období tání v polské literatuře: situace po roce 1953, rok 1956 a nástup nové generace autorů – Pokolenie '56 nebo generace Współczesności, programy a tvůrci, rozvoj filmu, divadla, kabaretu (STS – Studencki Teatr Satyryków, Piwnica pod Baranami).

3. Polská literatura v letech 1956–1968: emigrační literatura (vydavatelství, časopisy, hlavní autoři), vývoj politické a společenské situace po roce 1956 (tzv. malá stabilizace), rozvoj publicistiky, polské filmové školy a experimentálního divadla – tvůrci, polská škola reportáže (R. Kapuściński, H. Krall).
4. Polská literatura v letech 1968–1976: vývoj politické a společenské situace v roce 1968 a 1970, představitelé formace Generace 68 / Nowa Fala (Nová vlna), o jejímž programu rozhodly politické události z března 1968 a prosince 1970, tvorba sedmdesátých let – literatura, divadlo, film, kultura.
5. Autoři prózy doma i v zahraničí (mj. A. Kuśniewicz, J. Krzysztoń, T. Konwicki, J. Strykowski, K. Moczarski, G. Herling-Grudziński, W. Odojewski, H. Grynberg, A. Szczypiorski, M. a K. Brandysovi). Rok 1976 – politické události, založení KOR, vznik veřejné demokratické opozice, zostření cenzury a politické situace. Zrod tzv. druhého nezávislého oběhu – časopisy, nakladatelství, literatura. Z. Herbert – život a dílo.
6. Polská literatura osmdesátých let: Generace '76 nebo Pokolenie Nowej Prywatności, klíčové události konce 70. let a let 1980–81 (papež Jan Pavel II., Cz. Miłosz nositelem Nobelovy ceny za literaturu, vznik Solidarity, výjimečný stav), autoři tvořící do roku 1989 a jejich významná díla, vznik alternativní kultury (art-ziny) a start třetího nezávislého, tzv. antikulturního oběhu, Paweł Huelle a jeho román *Weiser Dawidek*.
7. Obraz polské literatury po roce 1989 a rozpadu bloku tzv. socialistických států: demokratizace společnosti a změny v kultuře a literatuře (zrušení cenzury, volný trh, komercializace vydavatelství), tvorba autorů již známých (ze všech literárních oběhů), prudký rozvoj postmodernistické tvorby, osobnosti a tvorba tzv. generace bruLionu (M. Świetlicki, J. Podsiadło, A. Stasiuk, O. Tokarczuk ad.), život a dílo nositelky Nobelovy ceny za literaturu W. Szymborské.
8. Přehled významných osobností a jejich tvorby od devadesátých let 20. století do současnosti: vývojové tendence, tematika a poetika nejzajímavějších a nepřekladanějších autorů (mj. P. Huelle, S. Chwin, J. Pilch, O. Tokarczuk, A. Stasiuk, M. Szczęgieł, D. Masłowska), polská škola reportáže a její představitelé, polské literární ceny.

B. Obhajoba magisterské diplomové práce

Diplomant se seznámí s posudky, které na jeho diplomovou magisterskou práci vypracovali

- a) školitel,
- b) oponent

a připraví si:

1. stručný úvod o záměru a výsledcích své práce (ideálně formou elektronické prezentace, délka vystoupení maximálně 5 minut!)
2. obhajobu práce z hlediska připomínek obsažených v posudcích (je proto vhodné si je oba přinést s sebou);
3. reakce na možné dotazy vzešlé z diskuse s členy komise.

Poznámka: Magisterská oborová práce se neobhajuje, pouze ji musí školitel přijmout, což stvrdí zápisem hodnocení do ISu.